



S4eD8ZkC

IV Pen 4101 - 11/12

Białystok, dnia 23 listopada 2012 roku

Dnia 2013-11-05 20..... r.
Referat Wizytacyjny

Prezes

SPRAWOZDANIE

z wizytacji Zakładu Karnego w Białymstoku.

SEKRETARIAT PRZESY SĄDU OKRĘGOWEGO W BIAŁYMSTOKU	
CPK 04	ZAKŁAD KARNY W BIAŁYMSTOKU
Pr	Wpł. za 2013-11-14
Nr	zal

Wizytacja Zakładu Karnego w Białymstoku wynikała z planu pracy nadzorczej na 2012 rok Referatu Wizytacyjnego Sądu Okręgowego w Białymstoku w pionie penitencjarnym i nadzoru nad wykonywaniem orzeczeń karnych, uwzględniającym § 4 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobu, zakresu i trybu sprawowania nadzoru penitencjarnego (Dz. U. 2003 r. Nr 152, poz. 1496 ze zm.). Została ona przeprowadzona przez sędziego Sądu Okręgowego w Białymstoku Marka Wasiluka w dniu 8 listopada 2012 roku. Czynności kontrolne obejmowały pierwsze półrocze 2012 roku.

1. Legalność osadzania, przebywania i zwalniania osadzonych w Zakładzie Karnym w Białymstoku.

Poprzednia wizytacja Zakładu Karnego w Białymstoku była przeprowadzona w dniu 11 stycznia 2011 roku. Nie ujawniła ona istotnych uchybień, skutkujących koniecznością podjęcia przez sędziego penitencjarnego natychmiastowych czynności zmierzających do ich usunięcia lub potrzebą zawiadomienia organu nadrzędnego nad w/w zakładem. Wyniki wizytacji nie dały podstaw do formułowania zarządzeń powizytacyjnych, a zatem nie zachodziła konieczności ich egzekwowania.

Podobnie jak w latach poprzednich Zakład Karny w Białymstoku jest jednostką penitencjarną typu półotwartego i otwartego, w którym osadza się mężczyzn, recydywistów, odbywających karę w systemie zwykłym lub programowanego oddziaływania (R-2/z, R-2/p; R-3/z i R-3/p).

Zakład Karny w Białymstoku nadal, a więc jak w trakcie ostatniej wizytacji, dysponuje 299 miejscami zakwaterowania.

Część zakładu przeznaczona dla osadzonych odbywających karę pozbawienia wolności w zakładzie półotwartym dysponuje 199 miejscami, natomiast część zakładu przeznaczona dla osadzonych odbywających karę pozbawienia wolności w zakładzie otwartym dysponuje 100 miejscami.

Stan zaludnienia w wizytowanej jednostce na koniec pierwszego półrocza, a zatem w dniu 30 czerwca 2012 roku kształtował się następująco:

- łącznie w zakładzie przebywało 288 skazanych, co stanowiło 96,3% pojemności zakładu;
- w części przeznaczonej dla zakładu półotwartego w tym czasie przebywało 192 skazanych, co stanowiło 96,48% pojemności;
- w części przeznaczonej dla zakładu otwartego w tym czasie przebywało 96 skazanych, co stanowiło 96% pojemności.

Nastąpiła zatem pewna nieznaczna poprawa jeżeli chodzi o zjawisko przeludnienia z tym, że są to dane płynne i wymagają ciągłego monitorowania.

W czasie wizytacji zapoznano się z 10 losowo wybranymi aktami osobowymi osadzonych w jednostce. Ich analiza pozwalała na stwierdzenie, iż w wizytowanej jednostce nie ma nieprawidłowości co do legalności przyjmowania i legalności zwalniania skazanych (część A akt osobowych), a prawidłowość wykonywania względem osadzonych w Zakładzie Karnym w Białymstoku orzeczonych kar pozbawienia wolności nie rodzi wątpliwości (część B akt osobowych).

Powyższe pozwala na uznanie, że w kontrolowanym zakładzie nie doszło do naruszenia przepisów Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 stycznia 2004 r. w sprawie czynności administracyjnych związanych z wykonywaniem tymczasowego aresztowania oraz kar i środków przymusu skutkujących pozbawienie wolności oraz dokumentowania tych czynności (Dz. U. Nr 15, poz. 142).

II. Prawidłowość kwalifikowania skazanych do właściwych systemów odbywania kary pozbawienia wolności, właściwych grup i podgrup klasyfikacyjnych.

W Zakładzie Karnym w Białymstoku na dzień 30 czerwca 2012 roku klasyfikacja skazanych kształtowała się następująco:

- zakład karny typu półotwartego dla recydywistów odbywających karę w systemie zwykłym R-2/z (w tym jeden skazany R-2/z/u) - 91 skazanych,
- zakład karny typu półotwartego dla recydywistów odbywających karę w systemie programowanego oddziaływania R-2/p (w tym jeden skazany R-2/p/u) - 101 skazanych,
- zakład karny typu otwartego dla recydywistów odbywających karę w systemie zwykłym R-3/z - 6 skazanych,
- zakład karny typu otwartego dla recydywistów odbywających karę w systemie programowanego oddziaływania R-3/p - 90 skazanych.

W tym czasie w Zakładzie Karnym w Białymstoku 5 skazanych odbywało karę w systemie półotwartym terapeutycznym. Z reguły skazani

skierowani do odbywania kary w tym systemie oczekują na transport do oddziału terapeutycznego.

W wizytowanej jednostce, z uwagi na jej typ (otwarty, półotwarty), nie ma skazanych zakwalifikowanych do kategorii osadzonych wymagających osadzenia w wyznaczonym oddziale zakładu karnego typu zamkniętego w warunkach zapewniających wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwa zakładu.

W świetle analizowanej dokumentacji oraz w świetle praktyki związanej z rozstrzyganiem skarg skazanych w trybie art. 7 k.k.w. należy stwierdzić, że w zakresie prawidłowości decyzji podejmowanych przez komisję penitencjarną Zakładu Karnego w Białymstoku w przedmiocie klasyfikacji skazanych do poszczególnych systemów odbywania kary pozbawienia wolności, jak i w przedmiocie kierowania skazanych do właściwych zakładów karnych nie ma żadnych zastrzeżeń.

- III. Wykonywanie zadań penitencjarnych, działalność w zakresie rozpoznawania osobowości skazanych, współdziałanie ze społeczeństwem w procesie wychowywania skazanych, a także organizowanie im czasu wolnego.

Zakład Karny w Białymstoku od wielu lat osiąga dobre efekty prowadzonych oddziaływań wychowawczych wobec osób osadzonych w jednostce. Efekty zawdzięcza w dużej mierze zaangażowaniu kadry, która kładzie nacisk na aktywny udział skazanego w proponowanych zajęciach. Jedną z form aktywności skazanego jest wyrażenie zgody na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie programowanego oddziaływania. O tym systemie osadzeni odbywający karę w systemie zwykłym są informowani przy przyjęciu do jednostki po czym systematycznie w trakcie pobytu w jednostce. Jak widać z powyższych zestawień wyraźna większość osadzonych odbywa karę w systemie programowanego oddziaływania. W tym systemie skazani współtworzą indywidualne programy i wyznaczają do realizacji zadania, aktywnie uczestnicząc w procesie resocjalizacji. Efekty wykonania zadań penitencjarnych w takich sytuacjach są bardziej zadowalające. Brane są też pod uwagę dostępne materiały osobopoznawcze dotyczące osadzonego. Wykorzystuje się informacje uzyskane od osadzonego, z wywiadów środowiskowych, z treści uzasadnień wyroków, z opinii sądowo – psychiatrycznych i psychologicznych, z orzeczeń psychologiczno – penitencjarnych oraz wykorzystuje się informacje o stwierdzonych uzależnieniach, przebytych terapiach i ich skuteczności.

Ponadto w wizytowanej jednostce również przeprowadza się badania psychologiczne. W pierwszym półroczu 2012 roku w Zakładzie Karnym w

Białymstoku wykonano 70 takich badań i przeprowadzono 199 konsultacji psychologicznych.

W tym samym czasie programem przygotowującym do życia po zwolnieniu z zakładu karnego w oparciu o art. 164 § 1 k.k.w. objęto 22 skazanych, zaś w oparciu o art. 164 § 2 k.k.w. 3 skazanych.

Skazani biorą udział w mityngach otwartych grupy AA „Promyk”, co dobrze rokuje jeśli chodzi o ich start po opuszczeniu zakładu.

Nadal dobrze w Zakładzie Karnym w Białymstoku kształtuje się szeroko rozumiana działalność kulturalno – oświatowa. W badanym okresie na uwagę przede wszystkim zasługuje premiera spektaklu pt: „Nasza Klasa”, która miała miejsce w Teatrze Dramatycznym im. Aleksandra Węgierki w Białymstoku. Spektakl został przygotowany i wystawiony przez skazanych przy współpracy reżysera teatralnego Dariusza Szady - Borzyszkowskiego.

Poza tym osadzeni w Zakładzie Karnym w Białymstoku brali udział w akcji „Sprzątanie Świata”, wykonali prace plastyczne na aukcję „Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy”, wykonali karty świąteczne z okazji Świąt Wielkanocnych i przygotowali kącik zabaw dla dzieci.

Czas wolny osadzeni wykorzystują na udział w organizowanych w wizytowanej jednostce turniejach i konkursach jak: turniej szachowy, bilarda, siatkówki, domina czy konkurs plastyczny, czytelniczy lub wiedzy ogólnej.

Skazani mają swobodny dostęp do biblioteki i prasy. Poza tym w związku z mistrzostwami Europy w piłce nożnej „EURO 2012” zorganizowano klub kibica, w którym skazani mogli oglądać mecze piłki nożnej na dużym ekranie. Nadal w jednostce funkcjonuje radiowęzeł, z którego emitowanych jest szereg audycji.

W Zakładzie Karnym w Białymstoku skazani uczestniczą również w wykładach biblijnych Kościoła Świadków Jehowy, jak też w spotkaniach z przedstawicielami Gedeonitów.

- IV. Wykorzystywanie pracy jako środka oddziaływania penitencjarnego, kierowanie skazanych do nauczania, przestrzeganie praw skazanych w zakresie korzystania z praktyk i posług religijnych.

Dużą rangę w wizytowanym Zakładzie Karnym w Białymstoku nadaje się zapewnieniu skazanym możliwości wykonywania pracy, która jest jednym z głównych środków oddziaływań readaptacyjnych. Jest to o tyle zrozumiałe jeśli weźmie się pod uwagę że jest to zakład karny typu półotwartego i otwartego.

W badanym okresie, a zatem w pierwszym półroczu 2012 roku nastąpił jednak nieznaczny spadek liczby osadzonych zatrudnionych w jednostce. Na dzień 30 czerwca 2012 odpłatnie pracowało 87 skazanych przy 112 w roku

ubiegłym, zaś nieodpłatnie 61 skazanych przy 68 w roku 2011. Wśród zatrudnionych 52 skazanych jest zobowiązanych do świadczeń alimentacyjnych.

Nastąpił za to wzrost skazanych skierowanych do nauczania. W połowie czerwca 2011 roku do nauczania ogólnego i zawodowego na terenie Zakładu Karnego w Białymstoku i poza terenem zakładu skierowano 23 skazanych, zaś liczba ta na dzień 30 czerwca 2012 roku kształtowała się na poziomie 40 osadzonych skierowanych do nauczania.

W Zakładzie Karnym w Białymstoku skazani od wielu już lat mają możliwość korzystania z usług religijnych niezależnie od wyznania. Poza codzienną działalnością duszpasterską w badanym okresie zorganizowano religijne spotkanie katolickie przed Wielkanocą czy śniadanie wielkanocne.

V. Prawdliwość przyznawania w Zakładzie Karnym w Białymstoku nagród, ulg i zezwoleń na czasowe opuszczenie jednostki penitencjarnej.

Po zmianie kodeksu karnego wykonawczego z dniem 1 stycznia 2012 roku organem właściwym do udzielania zezwoleń na czasowe opuszczenie jednostki penitencjarnej na podstawie art. 141a § 1 k.k.w. jest dyrektor jednostki. Żeby dokonać jakiegokolwiek porównania należało wziąć pod uwagę taki sam okres, a zatem skoro w 2012 roku badane jest pierwsze półrocze dla porównania należało wziąć analogiczny okres roku 2011.

W pierwszym półroczu 2011 roku udzielonych zostało łącznie 220 nagród na podstawie art. 138 § 1 k.k.w. skutkujących opuszczeniem jednostki penitencjarnej i 35 zezwoleń na czasowe opuszczenie jednostki penitencjarnej na podstawie art. 141a § 1 k.k.w., w tym jedno zezwolenie w asyście funkcjonariuszy Służby Więziennej.

W tej liczbie skazani otrzymali 162 nagrody na podstawie art. 138 § 1 pkt 7 k.k.w. i 58 nagród na podstawie art. 138 § 1 pkt 8 k.k.w.

Na powyższą liczbę do jednostki nie powróciło 7 skazanych.

W bieżącym roku na dzień 30 czerwca udzielonych zostało łącznie 240 nagród na podstawie art. 138 § 1 k.k.w. skutkujących opuszczeniem jednostki penitencjarnej i 63 zezwolenia na czasowe opuszczenie jednostki penitencjarnej na podstawie art. 141a § 1 k.k.w., w tym 3 zezwolenia w asyście funkcjonariuszy Służby Więziennej.

W tej liczbie skazani otrzymali 154 nagrody na podstawie art. 138 § 1 pkt 7 k.k.w. i 86 nagród na podstawie art. 138 § 1 pkt 8 k.k.w.

Pomimo wyraźnego wzrostu liczby udzielonych nagród i zezwoleń do jednostki nie powrócił tylko 1 skazany. Zatem uznać należało, że przyjęte kryteria uznaniowe przy udzielaniu nagród i zezwoleń w wizytowanej jednostce

są prawidłowe i spełniają swoją rolę w zakresie oddziaływań wychowawczych wobec osadzonych.

W pierwszym półroczu 2012 roku w Zakładzie Karnym w Białymstoku nie wymierzono kary dyscyplinarnej w postaci umieszczenia w celi izolacyjnej.

Generalnie więc stan dyscypliny w jednostce nie wzbudza niepokoju i stwierdzić trzeba, że brak jest jakichkolwiek zastrzeżeń co do prawidłowości prowadzonej polityki udzielania nagród i wymierzania kar dyscyplinarnych wobec skazanych ze strony administracji zakładu.

VI. Warunki bytowe osadzonych, stan sanitarny i stan opieki medycznej w Zakładzie Karnym w Białymstoku.

Rokrocznie systematycznie i w miarę posiadanych środków finansowych w Zakładzie Karnym w Białymstoku widać ciągłą tendencję do poprawy warunków bytowych osób osadzonych czy też warunków pracy załogi jednostki penitencjarnej. I tym razem potwierdził się generalnie dobry stan sanitarny i higieniczny jednostki, nie było zastrzeżeń co do technicznego wyposażenia cel mieszkalnych czy też standardu innych pomieszczeń, z których korzystają skazani. W pierwszej połowie bieżącego roku wykonano remont korytarzy na oddziale I i II i na oddziale II wymieniono stolarkę okienną. Inne remonty w 2012 roku nie są planowane.

Stan sanitarny Zakładu Karnego w Białymstoku jest ciągle monitorowany ze strony Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Białymstoku. Analizowane dwa ostatnie protokoły kontroli sanitarnej Nr HK/759/11 z dnia 25 listopada 2011 roku, dotyczącej oceny stanu sanitarnego Zakładu Karnego w Białymstoku i HŻ-3900/11 z dnia 22 listopada 2011 roku dotyczącej kontroli kompleksowej zakładu żywienia zbiorowego zamkniętego przekonują, iż do stanu sanitarnego wizytowanej jednostki nie ma zastrzeżeń, co potwierdza tylko, że pozostaje on niezmiennie na dobrym poziomie.

Podobnie rzecz się ma z opieką medyczną w Zakładzie Karnym w Białymstoku, która również pozostaje na wysokim poziomie.

Tylko w pierwszym półroczu 2012 roku udzielono skazanym łącznie 2952 porady lekarskie lekarza ogólnego. Ponadto w tym samym czasie przeprowadzono 475 konsultacji medycznych z lekarzami specjalistami i wykonano 577 badań specjalistycznych. Zakład Opieki Zdrowotnej Zakładu Karnego w Białymstoku do dnia 30 czerwca 2012 roku wystawił 13 świadectw lekarskich.

VII. Przestrzeganie w Zakładzie Karnym w Białymstoku przepisów o bezpieczeństwie.

W badanym obszarze nie stwierdzono rażących uchybień i generalnie stan bezpieczeństwa w wizytowanym zakładzie karnym nie budzi zastrzeżeń.

Podobnie jak w roku ubiegłym w tym roku na terenie Zakładu Karnego w Białymstoku nie doszło do użycia broni palnej. W badanym okresie nie stwierdzono również przypadku popełnienia przestępstwa na terenie zakładu ani przez skazanych ani przez funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Do dnia 30 czerwca 2012 roku nie odnotowano również na terenie wizytowanej jednostki żadnego przypadku użycia środków przymusu bezpośredniego.

W pierwszej połowie 2012 roku na terenie zakładu miał miejsce jeden zgon osadzonego. Przeprowadzone postępowanie jednoznacznie potwierdziło, że zgon nastąpił wyłącznie z przyczyn naturalnych. Poza tym odnotowano 6 innych wypadków nadzwyczajnych jak: oddalenie się z miejsca pracy poza terenem jednostki w systemie bez konwojenta – 3, bójka lub pobicie – 2 i ujawnienie na terenie jednostki przedmiotu niebezpiecznego lub niedozwolonego – 1 wypadek.

Podsumowując powyższe jednoznacznie uznać należy, że poziom bezpieczeństwa w Zakładzie Karnym w Białymstoku, który jest jednostką typu półotwartego i otwartego, pozostaje na dobrym poziomie. Dbalosc o bezpieczeństwo zakładu, a zatem i bezpieczeństwo osadzonych i bezpieczeństwo osób zatrudnionych w jednostce, jest zadaniem priorytetowym. Widać tu efekty podejmowanych działań, w tym i wychowawczych wobec osób skazanych, których pobyt w tego rodzaju zakładzie karnym o zmniejszonym dozorcze oparty jest na ich samodyscyplinie.

VIII. Prawidłowość i terminowość rozpoznania skarg i próśb skazanych oraz udzielania skazanym pomocy postpenitencjarnej.

W pierwszym półroczu 2012 roku w wizytowanym zakładzie odnotowano łącznie 26 skarg od 19 osób skazanych. Zatem mamy pewną utrzymującą się tendencję malejącą, jeśli weźmie się pod uwagę, że w całym 2010 roku wpłynęło łącznie 91 skarg skazanych, a w pierwszej połowie 2011 roku były to już tylko 22 skargi. Tradycyjnie też niemal połowę stanowią skargi na decyzje komisji penitencjarnej. W w/w liczbie 26 skarg było ich 12.

Pozostałe skargi dotyczyły pobicia - 4, opieki medycznej - 2 i utrudnień w podjęciu nauki - 2. Reszta skarg to pojedyncze przypadki dotyczące przeludnienia, zatrudnienia, odmownego sposobu załatwienia próśby,

zagubienia wniosku nagrodowego, nie udzielenia przepustki i sporządzenia wniosku o wymierzenie kary dyscyplinarnej. Każda złożona skarga okazała się niezasadna.

W pierwszym półroczu 2012 roku wpłynęło do kontrolowanej jednostki 80 próśb. Najwięcej bo 25 dotyczyło przetransportowania, a pozostałe dotyczyły wydania zaświadczenia – 18, udzielenia przepustki – 10, wydania rzeczy – 9, udzielenia informacji – 6 i zatrudnienia – 4.

Nie odnotowano pozostawienia próśby bez rozpoznania ani zwłoki w ich rozpoznawaniu.

W Zakładzie Karnym w Białymstoku 171 osób skazanych otrzymało w pierwszej połowie 2012 roku pomoc postpenitencjarną. Najwięcej osób ubiegało się o pomoc w uzyskaniu dowodu osobistego. W tej materii udzielono pomocy 28 osadzonym. O najistotniejszych formach pomocy skazanym można mówić w pięciu wypadkach: trzech skazanych uzyskało pomoc w zakwaterowaniu, a dwóch w ustaleniu niezdolności do pracy i uzyskaniu prawa do renty. Inne formy pomocy to pomoc odzieżowa czy też zapomoga finansowa.

IX. Uwagi ogólne i wnioski końcowe.

Dokonując podsumowania powyższych ustaleń trzeba podkreślić, że wizytowany Zakład Karny w Białymstoku prezentuje wysoki standard w badanych obszarach, który utrzymuje się od dłuższego już czasu. Do tego rodzaju stwierdzenia upoważniają wyniki wizytacji, które nie dają podstaw do stwierdzenia istnienia rażących nieprawidłowości i uchybień, które musiałyby skutkować podjęciem działań naprawczych i czynności zmierzających do ich usunięcia lub potrzebą zawiadomienia organu nadrzędnego nad kontrolowaną jednostką penitencjarną.

W konsekwencji dobra ocena funkcjonowania Zakładu Karnego w Białymstoku nie upoważnia do sformułowania zarządzeń powizytacyjnych.

SSO Marek Wasiluk

